

DECIZIE

29 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,
Maria Ghervas, Ion Druță

examinând recursul declarat de Grigore Găleanu împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017,

adoptată în cadrul procedurii de insolvență a societății comerciale „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată la cererea lichidatorului societății comerciale „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată, administratorul autorizat Elvira Coltun cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent,

c o n s t a ț ă

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2015 (f.d. 6) s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Bălți privind intentarea procesului de insolvență față de societatea comercială „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată (denumirea prescurtată SC „Stalia-Nordcom” SRL).

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 18 decembrie 2015 (f.d. 7) s-a constatat insolvența SC „Stalia-Nordcom” SRL și s-a intentat procesul de faliment simplificat și de dizolvare a SC „Stalia-Nordcom” SRL, fiind desemnat în calitate de lichidator administratorul autorizat Elvira Coltun.

La 20 februarie 2017, lichidatorul SC „Stalia-Nordcom” SRL, administratorul autorizat Elvira Coltun a depus în instanța de insolvență cerere prin care a solicitat tragerea la răspundere subsidiară a administratorului SC „Stalia-Nordcom” SRL, Grigore Găleanu, cu încasarea de la acesta în beneficiul creditorului Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Bălți datoriile debitorului insolvent SC „Stalia-Nordcom” SRL în mărime de 469 021,52 de lei (f.d. 3-5).

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017 (f.d. 30, 33-32), corectată prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 octombrie 2017 (f.d. 66 recto-verso) s-a admis cererea de tragere la răspundere subsidiară înaintată de lichidatorul SC „Stalia-Nordcom” SRL (în proces de faliment simplificat), administratorului autorizat Elvira Coltun; și s-a tras la răspundere subsidiară unicul asociat și conducător al debitorului SC „Stalia-Nordcom” SRL, Grigore Găleanu, cu încasarea din contul acestuia a

sumeii de 469 021,52 de lei în beneficiul creditorului Inspectoratul Fiscal de Stat Teritorial Bălți; și s-a încasat de la Grigore Găleanu taxa de stat în beneficiul statului în mărime de 14 071 de lei.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de insolvență a reținut că, Grigore Găleanu, fiind unicul asociat și administrator al debitorului insolvent, deși a survenit incapacitatea de plată a SC „Stalia-Nordcom” SRL, nu a depus cererea introductivă și a continuat activitatea întreprinderii, majorând astfel datoriile acesteia.

La 19 iunie 2017, Grigore Găleanu a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017, solicitând admiterea recursului, repunerea în termen a recursului și casarea hotărârii instanței de insolvență, cu remiterea cauzei la rejudecare (f.d. 39-41 recto-verso, 53).

În motivarea recursului invocă faptul că, instanța de insolvență nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și a determinat aceste circumstanțe în mod unilateral, nu a apreciat probele prezentate de participanții la proces, nu a aplicat legea care trebuia aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În acest sens menționează că, la examinarea cererii cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent, instanța de insolvență nu a ținut cont de faptul că în conformitate cu prevederile Codului fiscal, sarcina probației este pusă pe seama colaboratorilor organului fiscal. Totodată, instanța de insolvență nu a aplicat practica națională în domeniul fiscal.

Astfel, că instanța inferioară nu a stabilit săvârșirea de către asociatul unic și administratorul debitorului insolvent SC „Stalia-Nordcom” SRL, Grigore Găleanu a cărorva acțiuni prestabilite de art. 248 alin. (1) și (4) din Legea insolvenței.

Subsecvent, relevă că în speță i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, deoarece cauza a fost judecată în absența sa, el nefiind înștiințat în modul stabilit de lege pentru ședința din 24 mai 2017.

Cu titlu secundar, consideră necesară repunerea în termen a cererii de recurs, deoarece dispozitivul hotărârii Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017 i s-a comunicat la 05 iunie 2017, iar hotărârea întocmită integral nu a recepționat-o nici până la data depunerii cererii de recurs.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolvenței din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Grigore Găleanu împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017 urmează a fi respins și menținută hotărârea recurată, din următoarele motive.

Primordial, Colegiul decesează că în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

În conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Legea insolvenței, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Coroborând dispozițiile art. 8 alin. (1) din Legea insolvenței cu art. 111 alin.(3) din Codul de procedură civilă și regulile de declarare a recursului consemnate la Secțiunea a 2-a a Capitolului XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs consideră că, în speță, termenul de demarare a căii de atac începe să curgă în

ziua imediat următoare datei comunicării hotărârii judecătorești.

Prin urmare, Colegiul consideră recursul ca fiind declarat în termen, deoarece hotărârea instanței de insolvabilitate din 24 mai 2017 a fost comunicată recurentului la 27 iunie 2017, fapt confirmat prin avizul de recepție DS3118063008AR (f.d. 37), iar cererea de recurs a fost predată oficiului poștal la 19 iunie 2017, fapt confirmat prin amprenta sigiliului aplicată pe plic (f.d. 39, 53), adică până la comunicarea actului judecătoresc de dispoziție recurat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Materialele cauzei atestă că, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 iunie 2015 (f.d. 6) s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Bălți privind intentarea procesului de insolvabilitate față de societatea comercială „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată (denumirea prescurtată SC „Stalia-Nordcom” SRL).

Succesiv, prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 18 decembrie 2015 (f.d. 7) s-a constatat insolvabilitatea SC „Stalia-Nordcom” SRL și s-a intentat procesul de faliment simplificat și de dizolvare a SC „Stalia-Nordcom” SRL, fiind desemnat în calitate de lichidator administratorul autorizat Elvira Coltun.

Colegiul relevă că la 20 februarie 2017, lichidatorul SC „Stalia-Nordcom” SRL, administratorului autorizat Elvira Coltun a depus în instanța de insolvabilitate cerere prin care a solicitat tragerea la răspundere subsidiară a administratorului SC „Stalia-Nordcom” SRL, Grigore Găleanu, cu încasarea de la acesta în beneficiul creditorului Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Bălți datoriile debitorului insolubil SC „Stalia-Nordcom” SRL în mărime de 469 021,52 de lei (f.d. 3-5).

Astfel, prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017 (f.d. 30, 33-32), corectată prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 octombrie 2017 (f.d. 66 recto-verso) s-a admis cererea de tragere la răspundere subsidiară înaintată de lichidatorul SC „Stalia-Nordcom” SRL (în proces de faliment simplificat), administratorului autorizat Elvira Coltun; și s-a tras la răspundere subsidiară unicul asociat și conducător al debitorului SC „Stalia-Nordcom” SRL, Grigore Găleanu, cu încasarea din contul acestuia a sumei de 469 021,52 de lei în beneficiul creditorului Inspectoratul Fiscal de Stat Teritorial Bălți; și s-a încasat de la Grigore Găleanu taxa de stat în beneficiul statului în mărime de 14 071 de lei.

Verificând legalitatea hotărârii contestate prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul constată că actul de dispoziție judecătoresc a fost emis cu respectarea normelor de drept material și procedural.

Or, speța dedusă judecății este guvernată de prevederile art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilității, care statuează că dacă în cadrul procesului sînt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului, la cererea administratorului insolvabilității/lichidatorului instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolubil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvabilitatea prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea

fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

Deci, legiuitorul a stabilit expres situațiile în care membrii organelor de conducere și/sau de supraveghere, precum și orice altă persoană care au contribuit la apariția stării de insolvență a debitorului, pot fi trași la răspundere subsidiară de către instanța de insolvență.

Totodată, sensul autentic al dispoziției art. 248 din Legea insolvenței determinat din perspectiva interpretării logico-gramaticale a textului legal, denotă faptul că, pentru angajarea răspunderii persoanelor culpabile de apariția stării de insolvență, este necesar ca debitorul să fie subiect al unei proceduri de insolvență în curs de desfășurare, or, răspunderea specială nu poate fi antrenată în afara procedurii de insolvență, respectiv înainte ca această procedură să fie intentată sau după încetarea acesteia.

Astfel, în vederea atragerii la răspundere subsidiară a persoanelor nominalizate în art. 248 din Legea insolvenței, acțiunile culpabile trebuie să fi fost comise de către aceștia cu cel mult 2 ani înainte de intentarea procesului de insolvență în privința debitorului, iar cererea cu privire la atragerea persoanelor în cauză la răspundere poate fi introdusă după intentarea procedurii de insolvență în termen de 3 ani de la data la care s-a cunoscut sau trebuia să fie cunoscut faptul că dâșii au cauzat starea de insolvență. Termenul de 2 ani este aplicabil în privința persoanelor cărora le poate fi incriminată starea de insolvență a debitorului, exclusiv în cadrul perioadei anterioare insolvenței în care s-au produs acțiunile ce au condiționat-o.

La caz, urmează a învedera în sensul art. 10 din Legea insolvenței, intentarea unui proces de insolvență presupune existența unui temei. Astfel, temeiul general de intentare a unui proces de insolvență constă în incapacitatea de plată a debitorului. Iar temeiul special de intentare a unui proces de insolvență constă în supraîndatorarea debitorului în cazul în care acesta este persoană juridică responsabilă de creanțele creditorilor în limitele patrimoniului său. În acest caz, la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activității lui dacă acest fapt este posibil.

Astfel, din interpretarea art. 14 alin. (1) din Legea insolvenței se constată că, debitorul este obligat să depună cerere introductivă dacă există unul din temeiurile prevăzute la art. 10.

Aderent, alineatul (3) și (4) al aceluiași articol prescriu că, debitorul este obligat să depună cerere introductivă imediat, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile calendaristice din data survenirii temeiurilor indicate în prezentul articol la alin. (2) și la art. 10 alin. (2). Dacă debitorul nu depune cerere introductivă în cazurile și în termenul prevăzut în prezentul articol, persoana care, în conformitate cu legislația în vigoare, are dreptul de a reprezenta debitorul, asociații cu răspundere nelimitată și

lichidatorii debitorului răspund subsidiar în fața creditorilor pentru obligațiile apărute după expirarea termenului prevăzut la alin. (3). Aceste persoane sînt trase la răspundere penală în conformitate cu legea.

În această ordine de idei, articolul 159 din Legea insolvenței statuează în alin.(4) că în cazul în care, la distribuția finală, se constată că bunurile care alcătuiesc masa debitoare nu sînt suficiente pentru plata creanțelor înregistrate în tabelul definitiv consolidat, instanța de insolvență va autoriza, în mărimea creanțelor neacoperite, executarea silită din bunurile, inclusiv din mijloacele bănești în numerar și fără numerar, în monedă națională sau în valută străină, ale membrilor organelor de conducere ale debitorului declarate culpabile de neîndeplinirea obligațiilor de depunere a cererii introductive prevăzute la art. 14 și art. 248 și, după caz, din patrimoniul asociaților (membrilor, acționarilor) cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, pronunțînd o încheiere definitivă executorie, care va fi pusă în executare de către administrator/ lichidator, prin executor judecătoresc.

În speță, instanța de recurs apreciază critic alegațiile recurentului Grigore Găleanu precum că, instanța de insolvență nu a constatat în acțiunile sale temeiuri de apariție a stării de insolvență a debitorului.

Or, răspunderea membrilor organelor de conducere ale debitorului este fundamentată prin acțiunile persoanelor cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului.

Atragerea la răspundere subsidiară a fondatorilor organelor de conducere a debitorului insolvent nu poate avea loc în mod exclusiv pe solicitările lichidatorului, în acest sens nefiind înaintate argumente și prezentate probe necesare, veridice, pertinente și concludente în confirmarea solicitării respective.

Astfel, pentru atragerea la răspundere subsidiară a administratorului și fondatorului unic al societății debitoare insolvente, urmează a fi întrunite câteva condiții cumulative obligatorii: fapta ilicită, vinovăția, prejudiciul cauzat, legătura de cauzalitate între fapta comisă și prejudiciul.

Răspunderea nu devine automat operantă în toate cazurile în care pasivul social nu poate fi acoperit, ci numai atunci când se demonstrează că prin acțiunea culpabilă și intenționată, subiecții vizați au cauzat starea de insolvență prin săvârșirea vreuneia din faptele expres și limitativ enumerate la articolul 248 din Legea insolvenței și căror consecințe s-au materializat prin crearea, menținerea sau aprofundarea stării de insolvență, fiind necesar de a proba întrunirea cumulativă a condițiilor de tragere la răspundere juridico-civilă.

În acest sens, prezintă relevanță și dispozițiile art. 1398 alin. (1) din Codul civil, care consemnează că, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Deci, răspunderea patrimonială reprezintă o formă a răspunderii civile delictuale, care se angajează față de delincvenți, în rezultatul încălcării unei obligații legale cu caracter patrimonial.

Așadar, în sensul dispozițiilor menționate, se subînțelege că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale îl constituie componenta delictului civil, care la rândul său include: prejudiciu, fapta ilicită, raportul de

cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, și vinovăția. Acestea reprezintă condițiile generale de antrenare a răspunderii delictuale, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege, când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

În contextul condițiilor generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale este de menționat că nu poate exista răspunderea delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu.

Astfel, pentru intervenția răspunderii membrilor organelor de conducere ale debitorului, condițiile sus-enumerate trebuie întrunite cumulativ, iar lipsa uneia conduce la lipsa răspunderii membrilor organelor de conducere care au contribuit la apariția stării de insolvabilitate a debitorului.

Corelând ipoteza relevantă cu circumstanțele speței și normele legale ce guvernează litigiul, instanța de recurs conchide că odată fiind notificat de către IFS pe mun. Bălți, prin notificarea prealabilă nr.12-2/3-1687/7061 din 15 octombrie 2014, Grigore Găleanu, în calitate de administrator al debitorului insolubil SC „Stalia-Nordcom” SRL și unic asociat al acestuia, avea obligația pozitivă de a depune imediat cerere introductivă, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile calendaristice, obligație instituită prin art. 14 alin. (3) din Legea insolabilității.

Astfel, instanța de insolabilitate corect a stabilit că administratorul debitorului insolubil SC „Stalia-Nordcom” SRL, fiind totodată și asociat unic al acestuia, Grigore Găleanu, prin activitate păguboasă a întreprinderii a supraîndatorat-o, astfel încât ultima a devenit insolubilă și nedeputând cerere introductivă, a continuat activitatea păguboasă a SC „Stalia-Nordcom” SRL, prin ce a majorat datoriile SC „Stalia-Nordcom” SRL.

Cu titlu secundar, instanța de recurs apreciază ca fiind lipsite de substanță alegațiile recurentului, precum că la examinarea cererii cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolubil, instanța de insolabilitate nu a ținut cont de faptul că în conformitate cu prevederile Codului fiscal, sarcina probațiunii este pusă pe seama colaboratorilor organului fiscal și nu a aplicat practica națională în domeniul fiscal.

Or, articolul 1 din Legea insolabilității statuează în alin. (1) și (4) că, scopul Legii insolabilității este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit. Astfel, procesul de insolabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale Legii insolabilității.

Aderent, conform articolului 1 alin. (1), (2) și (3) din Codul fiscal, acesta stabilește principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al Serviciului Fiscal de Stat și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor Serviciului Fiscal de Stat și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora. Prezentul cod reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale. Noțiunile și prevederile

prezentului cod se aplică în exclusivitate în limitele relațiilor fiscale și ale altor relații legate de acestea.

Prin urmare, Colegiul taxează că, în legislația națională, procesul de insolvență este guvernat de Codul de procedură civilă și legea specială – Legea insolvenței, iar instituția răspunderii subsidiare a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent fiind prevăzută de Legea insolvenței în coroborare cu normele Codului civil, și nicidecum de legea fiscală, care reglementează în special relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale.

Din considerentele menționate supra și având în vedere faptul că alegațiile invocate în recurs nu și-au găsit confirmare, completul specializat pentru examinarea litigiilor ce țin de aplicarea Legii insolvenței din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia respingerii recursului declarat de Grigore Găleanu, ca fiind neîntemeiat și menținurii hotărârii Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de Grigore Găleanu.

Se menține hotărârea Curții de Apel Bălți din 24 mai 2017, adoptată în cadrul procedurii de insolvență a societății comerciale „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată la cererea lichidatorului societății comerciale „Stalia-Nordcom” societate cu răspundere limitată, administratorul autorizat Elvira Coltun cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas

Ion Druță